

MIKOLÁŠ JEŽEK / 26. 5. 2025

Ayushi Alva o experimentálním filmu, duševním zdraví a inspiraci

Kino Ponrepo uvedlo v úterý 29. 4. ozvěny soutěžní sekce *Fascinace: Exprmntl.cz* MFDF Ji.hlava. Součástí programu byl i film indické režisérky Ayushi Alvy *A Memoir in Dance* (lze volně přeložit jako *Tanec vzpomínek*). V této osobní filmové zpovědi natočené v Praze autorka kombinuje postupy hraného, animovaného a experimentálního filmu a vypráví o svých zkušenostech s duševním zdravím.

***A Memoir in Dance* vznikl v rámci tvého studia na Prague Film School. Jak ti s filmem škola pomohla?**

Byla to pro mě velká zkušenost. Mojí mentorkou byla Maša Hilčišin, od níž jsem se toho hodně naučila. Ona i všichni ostatní pedagogové mi byli kdykoli ochotni s čímkoli pomoci. I pokud se jednalo o osobní témata, která tvoří také obsah mého filmu. Stejně tak tomu bylo i u mých spolužáků, mezi kterými jsem našla některé ze svých nejlepších přátel. Mohla jsem se jim svěřit se vším. Často jsem se s nimi dělila o své nápady a oni mi naopak poskytovali dobrou zpětnou vazbu. Ale na rozdíl od jiných škol, jako je třeba FAMU, jsem od Prague Film School nedostala na film žádné peníze, což by samozřejmě ocenil každý, kdo studuje filmovou tvorbu. V případě *A Memoir in Dance* mě to však neodradilo, protože jsem film točila hlavně pro sebe, a navíc nebyl moc drahý.

Obrazová stránka filmu je do značné míry významově otevřená a zároveň velmi lyrická. Co tě k tomu vedlo?

Když jsem přijela do Prahy, měla jsem o tom filmu úplně jinou představu. Neplánovala jsem natočit film o svém vlastním životě. Myslela jsem, že námět bude buď historický,

nebo politický. To se změnilo, když jsem poznala Mašu a své spolužáky, z nichž většina pocházela z Evropy. Začala jsem lépe vnímat rozdíl mezi indickou a evropskou kinematografií a osvojila si metody experimentálního filmu, o kterém jsem toho předtím moc nevěděla. Na škole jsem mu ale doslova propadla a plánuji tyto metody nadále používat ve svých dalších filmech. Chci, aby se v mé tvorbě odráželo to, co jsem během pobytu v Praze objevila a co ve mně i po návratu domů dál rezonuje.

Bylo pro tebe těžké vyprávět takto upřímně svůj osobní příběh?

Ano i ne. Pro mě bylo ze všeho nejtěžší vidět konečný výsledek na plátně. A samozřejmě také při střihu bylo dost vyčerpávající neustále poslouchat sebe samu, jak pláču a mluvím o problémech, se kterými se celý život potýkám. Ale samotné psaní a natáčení bylo docela katarzní. Bylo to něco, co jsem potřebovala. Zkrátka jsem to natočit musela. Musela jsem si tím projít. A na konci natáčení jsem se také cítila mnohem lépe.

Vyrostla jsi na indické poměry v malém konzervativním městě. Ovlivnilo to nějak tvoji tvorbu?

Řekla bych, že mě to ovlivňuje spíš v osobním životě než v mé tvorbě. A když už, tak pozitivním způsobem. Jsem celkem introvertní člověk, ale díky tomu, že jsem vyrůstala na malém městě, jsem se naučila seznamovat se s lidmi na skutečně osobní úrovni, což jde ve velkých městech hůř. Film mě v dětství moc neovlivňoval. Věnovala jsem se tehdy hlavně sportu a gymnastice. O filmařinu jsem se začala zajímat, až když jsem se jako teenagerka přestěhovala do Bombaje.

Jak jsi zvládala přechod z Bombaje do Prahy?

Byla jsem opravdu moc ráda, že jsem se do Prahy nakonec vůbec dostala, protože jsem o vízum žádala už asi o dva a půl roku předtím, ale kvůli covidu jsem nemohla vycestovat. Bylo fajn učit se novým věcem a najít si nové přátele, pomohlo mi to dívat se na svět úplně jinýma očima. Ale po tomto počátečním radostném období jsem začala, zvláště v zimě, pociťovat poměrně velkou depresi a temné myšlenky, které mě s příjezdem do Prahy opustily, se začaly vracet. A vlastně tehdy mě napadlo, že chci natočit film jako *A Memoir in Dance*. Film, ve kterém se otevřu a podělím se o své nejniternější pocity.

Ačkoli *A Memoir in Dance* je tvůj osobní příběh, jeho podstatnou část tvoří animace Martanda Ugalmugleho a choreografie Kivary de Luca. Jak se ti s nimi pracovalo?

Martand Ugalmugle pochází ze stejného města jako já. Chtěla jsem pracovat s někým, kdo ho dobře zná, aby to, co k němu cítím, dokázal dobře vyjádřit. To se mu podařilo prostřednictvím pomníku, který je pro město ikonický a ve filmu hoří. Chtěla jsem také použít animaci, protože si myslím, že je to jedna z nejlepších technik pro zachycení vzpomínek a s nimi spojených emocí. O animaci jsme s Martandem dost dlouho diskutovali a nakonec pochopil, o co mi jde. Měla jsem velké štěstí, že jsem s ním mohla spolupracovat.

S Kivarou de Luca jsme se seznámily na Prague Film School, kde studovala herecký program. Doporučil mi ji jeden z mých spolužáků, který o ní věděl, že tančí a dělá i choreografii. Kivarah se líbil můj námět a hodně se ztotožňovala s poselstvím filmu. Vysvětlila jsem jí, jak si tanec, který chci ve filmu zachytit, představuji a ona na základě toho vytvořila choreografii. A taky mě ji učila tančit a dbala na to, abych tu choreografii při natáčení perfektně zvládla.

Nemohla jsem si vybrat lepší tým. Martand a Kivarah moji vizi naprosto pochopili a pomohli mi ji proměnit ve skutečnost. Stejně to bylo i se skladatelkou Olivíí Dance, jednou z mých nejlepších kamarádek z Prague Film School. Přesně pochopila, co chci svým filmem sdělit, a během pouhých dvou dnů pro něj složila hudbu, ze které jsem byla nadšená.

Jaký je tvůj vztah k tanci a proč ses rozhodla vyjádřit jím svůj příběh?

Nedokážu si svůj život představit bez tance, tancuji v podstatě celý život, ale v současnosti většinou ne podle nějaké určité choreografie. K tomu jsem měla blíž v dětství, když jsem dělala gymnastiku, která má s tancem mnoho společného. Nějakou dobu jsem také žila v Bangkoku a tam jsem se věnovala street dance. Tehdy jsem v tanci našla způsob, jak dosáhnout katarze, podobně jako se tomu o pár let později stalo při natáčení mého filmu. Přišlo mi tedy vhodné obě umělecké formy spojit.

Na konci filmu je tanec poměrně abstraktní a lze ho interpretovat různými způsoby. Dokážeš říct, co přesně jím chceš vyjádřit?

Celý film je rozhovorem mezi dvěma verzemi mého já. Jedna z nich funguje jako hlas rozumu, který tu druhou, emotivní část drží nad vodou. Tuto dynamiku jsem chtěla v závěru filmu ztvárnit prostřednictvím svého tance, když obě mé „persony“ tančí vedle sebe. Jedna z nich má s tancem větší problém a musí se víc soustředit, aby všechny kroky zvládla. Občas vypadne z rytmu a té druhé nestačí. Snažím se tím ukázat své dvě stránky, jak jsou odlišné a jak jedna podporuje tu druhou. V jednu chvíli se ta stabilnější část mého já natáhne k té druhé a pokyne jí, aby k ní přešla na druhou stranu. Na konci ale zůstane v záběru jen jedna verze mého já, což má znamenat, že osoba, která tancuje, je stále jen jedna, a tyto dvě a jakékoli další její podoby tvoří jeden jediný celek.

Způsob, kterým ve svém filmu prezentuješ duševní zdraví, je velmi přímočarý a upřímný. Myslíš, že se tato problematika v dnešní době v médiích zobrazuje dobře?

Myslím, že povědomí o duševním zdraví se v médiích začalo víc objevovat v posledních pár letech, protože kvůli současnému stavu světa si lidé uvědomují, jak mohou být psychické problémy závažné. Reflektovat duševní zdraví ve filmu je důležité a jsem velmi ráda, že je toto téma nyní víc přítomné například i v indických médiích. Je moc dobře, že se k němu přistupuje s respektem, který si zaslouží.

Vnímáš svou tvorbu jako formu terapie?

Určitě ano. Nebo alespoň tvůrčí proces, zejména psaní, vnímám jako terapii. Dívat se potom na hotový film, jako je *A Memoir in Dance*, už pro mě terapeutické není. Naopak to může být dost těžké, protože to ve mně vyvolává někdejší negativní pocity. Mám ale radost, když se o film můžu podělit se svými blízkými, z čehož jsem předtím měla strach. Tušila jsem, že to v mých přátelích, a především v mé rodině může vzbudit obavy. Zároveň ale můžou skrze něj lépe pochopit, co cítím a prožívám. A člověka potěší, když třeba na projekci na festivalu slyší od diváků, že k nim film promlouvá, protože si prošli nebo procházejí něčím podobným. Nikomu bych to nikdy nepřála, ale je moc fajn vědět, že tito diváci díky mému filmu cítí, že jim někdo rozumí.